

Dakle, pomoću otudjenog, ospoljenog rada radnik proizvodi odnos nekog čovjeka prema tome radu koji je radu tuđ i koji se nalazi izvan rada. Odnos radnika prema radu proizvodi odnos kapitalista - ili, kako se on inače naziva, poslodavca - prema radu.

Privatno vlasništvo proizilazi, dakle, pomoću analize iz pojma ospoljenog rada, tj. ospoljenog čovjeka, otudjenog rada, otudjenog života, otudjenog čovjeka.

Pojam ospoljenog rada (ospoljenog života) dobili smo svakako iz nacionalne ekonomije kao rezultat kretanja privatnog vlasništva. Ali pri analizi toga pojma, ako se privatno vlasništvo pojavljuje kao osnova, kao uzrok ospoljenog rada, pokazuje se da je ono njegova konzekvencija, kao što i bogovi prvobitno nisu uzrok, nego posljedica zablude ljudskog razuma. Kasnije se taj odnos pretvara u uzajamno djelovanje.

Tek na posljednjoj kulminacionoj tački razvitka privatnog vlasništva ponovo izbija ta tajna, naime, da je ono, s jedne strane, proizvod ospoljenog rada, a s druge, da je sredstvo pomoću kojeg se rad ospoljuje, realizacija tog ospoljenja.

Taj razvitak istovremeno osvjetljava različite, dosad nerješene sukobe.

1. Nacionalna ekonomija polazi od rada kao od prave duše proizvodnje, pa radu ipak ne daje ništa, a privatnom vlasništvu daje sve. Prudon je iz te protivrječnosti izveo zaključak u korist rada, a protiv privatnog vlasništva. Međutim, mi uvidjamo da je ova prividna protivrječnost protivrečje otudjenog rada sa samim sobom da je nacionalna ekonomija izrazila samo zakone otudjenog rada.

Stoga takodjer uvidjamo da su nadnica i privatno vlasništvo identični: jer je nadnica, u kojoj proizvod, predmet rada, plaća sam rad, samo nužna konzekvencija otudjenja rada, kao što se u nadnici rad takodjer ne pojavljuje kao samo svrha, nego kao sluga zarade. To ćemo obrazložiti kasnije, a sada ukažimo još samo neke konzekvencije.

Nasilno povišenje nadnice (bez obzira na druge poteškoće, bez obzira na to što se ono kao anomalija moglo takodjer samo nasilno održati) biljo bi samo bolje plaćanje robe robova, a ne bi ni radniku ni radu izvojevalo njihovo ljudsko odredjenje i dostojanstvo.